

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: „ 9.— „ „ 4.50 „

Felelős szerkesztő:

Dr. VARGA LAJOS.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

Hadüzenet.

— 1908. október 12.

Megtörtént, de nem Szerbia, sem Törökország részéről. Hanem a a várost boldogító párt részéről. Debrecen városnak úgy nevezett intelligenciája részéről. Megüzenték a háborút az ellenpártnak, mely nem lehet más, mint a városnak *nem intelligens* közönségi szorosabban véve mi a függetlensége és 48-as párt.

Jól van, tudomásul vesszük és találkozunk — Filippinél.

Az augusztus 24-iki ugynevezett ad hoc többségnek úgy látszik fejebe szállt a győzelmi mámor. Vae victis! Jaj a legyőzöttek! Kizsákmányolni akarja győzelmét és e célból szervezett párttá tömörül. Párttá, melynek programja a programmtalanság, eszköze a személyeskedés, fegyverzete mérgezett, tehát a nemzetközi jog által is tiltott.

Varosi párt! Mintha már hallottuk volna ezt a nevet. Sőt mintha találkoztunk volna e névnek viselőjével, sőt most már egész bizonyosan tudjuk — hogy igen: le is vertük azt, a közéleti harcban is, sajtóperben is és mindenütt, ahol csak előtűnik lábatlankodott. Saját pályakötőjével fojtottuk meg. De úgy látszik nem egészen, — csak tetszhalott volt, mert ime újra feltámadt, újra visong és újra beszéltet magáról.

A városi párt! Igazán feleslegesnek találjuk régen — Jánosi Zoltán ur tudja: mikor-megirt kritikánkat felfrissíteni: Pedig szinte kinalkozik a jó alkatom.

De mégis megkérdezzük a tisztelt városi pártot programja felől? Mert azt, hogy egyszerűen a város fejlődéséért, haladásáért tömörülünk: programnak elfogadni nem lehet. Lássuk t. városi párt azokat a képviselői és közreműködési intézményeket, a melyeknek megvalósítását Önök kinevezték magukat a város intelligenciájának, tehát Önök mint értelmes művelt, sőt diplomás emberek jó messze belátnak a jövőbe,

kitudják számítani és megtudják határozni a város anyagi és szellemi fejlődésének az utját, irányát: előtehat azzal a programmal, amely Önöket párttá tömörítette, lássuk a tarsolynak tartalmát, mert bizony Isten nagy kedvet érzünk magunkban, hogy Önökhöz csatlakozzunk. Nemcsak azért, mert mi is rajongunk e városnak nagyságáért, lakosságának boldogíthatásáért, hanem azért is, mert tudjuk, ismerjük sőt hirdetjük, hogy az intelligencia, az értelmiség van hivatva a vezérszerepre és mi mint Önök szerint nem intelligensek: valóban rá is szorultunk az Önök egeket verdeső szellemi fölényére. Kérjük tehát Önöket: legyenek szivesek pártprogramjukat azonnal melegebben közölni lapjaiknak hasábjain, mert úgy látjuk, hogy a helyi sajtó — szerénységünk kivételével — Önöknek áll a rendelkezésére. Mert — ismételjük — bizony Isten mi is óhajtottunk egy olyan városi politikát, amely ezt a nagy szellemi és anyagi erővel rendelkező várost az országnek második fővárosává avatja és mert tudjuk, hogy az az út, amelyen a város haladásának fakó szekerere nyikorogva halad: oda, az óhajtott és rajongva elérni kívánt célponthoz elérni nem fog — soha.

Sajnosan nélkülözzük azonban a programot. Mert azt, amint Önök pártátömörülésük alkalmával emlegettek, programként elfogadni hajlandók nem vagyunk. Önök pártátömörültek egyrészt azért, hogy az Önök mint ad hoc többség által megszavazott tisztviselői feleletét az 1909. évi városi költségvetésbe beallítsák és ennek a költségvetésnek közgyűlési elfogadását biztosítsák, — másrészt pedig azért, hogy a városházáról száműzzék a nagy politikát!

Teremtő Isten! minő gulliuverek Önök! Hat hiszen, ha azt a fizetés-emelést a kormány helyben hagyja, akkor — akarva nem akarva — be kell állítani azt a költségvetésbe és úgy annak el, vagy el nem fogadásáról még csak szó sem lehet, — ha pedig ez az Önök által lázas ér-

deklórással várt helybenhagyás mégis elmaradna, akkor hiába Önöknek minden erőlködésük és intelligenciájuk és hiába állították be Önök azt a költségvetésbe, — érvényes nem lehet. És ezt Önök, a kikeről csak úgy csorog az intelligencia — nem tudják? Ugy látszik, hogy: nem. Lam mi a nem intelligensek ezt előre tudjuk.

Hanem azt már értjük, hogy Önök a nagy politikával csakugyan hadi lábbon állnak. Mert végig futva az Önök — csupa intelligens — névsorán: látjuk, hogy Önök kiérdemelt szabadelvű, jövőmult Bánffy-párti, ujsületű balpárti, sőt nem minden alap nélkül meggyanusított darabont párti — zsardinetto társaság.

Az a leverő tudat, hogy az Önök napja a nagy politikában nagyrésztben lealkonyodott, kisebb részükben pedig még fel sem jött: Önöket, a legszélsőbb elememet egy táborba sodorta. A közös veszélynek a külömbeni végleges kimulátnak tudata hozta Önöket össze. És mi ennek csak örülünk, mert Önök összeverbuválódása következtében megszűnt az eddigi lesipuskás hadviselése meglehetősen szétforgácsolt.

Érthető tehát, hogy miért nem kell Önöknek most már a nagy politikát! Mért, mert a nagy politikával Önök érvényesíteni nem tudnak. De bezzeg kellett addig, amíg a Szabadelvű párt volt az uralom és viszont addig nem kellett a városi part Most mi vesszük át a szerepet, azzal a külömbességgel mégis, hogy mi következetesek vagyunk. Mi — Önök szerint nem intelligens elem — tudtuk és tudjuk sokat szenvedett hazánknak történetéből, hogy a nagy politikában minő szerep, sőt több: hivatás vár a törvényhatóságokra. Mi tudtuk és tudjuk, hogy a törvényhatóságoknak ép azért mert joga: kötelessége is az országos politikai kérdésekkel foglalkozni.

Ellemben Önök — az intelligens elem — ezt nem tudják és ha tudták is: elfelejtették már, hogy 1905.

Hrabéczy fest, mos, tisztít!
Debreczen, Széchenyi-u. 42.

és 1906. évben a nemzeti alkotmánynak védelme a törvényhatóságok tanácskozó terméből intéződött. Mikor a parlamentet szétvette az Önök némelyike előtt oly annyira kedves darabot önkény: egyszerre 63 vármegyei és 21 városi parlamentnek kapui nyitak meg az eltiport nemzeti jogoknak védelmére igaz, hogy Önök — kevés kivétellel — nem vettek részt abban a titáni küzdelemben, nem tudják, hogy mi forrt, buzogott égő tűzben, sisseregő lávaként a törvényhatóságok önkormányzati kohójában ezért lettek tehát Önök oly hirtelen feledékenyek. Ez szolgáljon enyhítő körülmény gyanánt.

És aztán Önöknek az általános választói jog, az önálló hadsereg, a nemzeti bank, a gazdasági önállóság, a most napirenden levő balkáni kérdés, a béke és háboru kérdése, a magyar fajnak és a magyar földnek védelme, a mezőgazdaság, az ipar, a kereskedelemnek országos nagy érdekei, a létminimum, a home stead intézménye és sok-sok egyéb elszámálhatatlan országos nagy kérdés mind oly mellékese, hogy azokatszámúzhethjük, sőt számúznunk kelet a városházáról. Minden oly kormányhatósági leirat, testvérhatóságoktól érkező minden ily megkeresésre Önök ugyebár azzal válaszolnának, hogy mi csak helyi patrióták vagyunk, mi nagy politikával nem foglalkozunk, a leiratot, a megkeresést pedig mint tárgytalant egyszerűen irattárba tesszük?!

Mi — a nem intelligens elem — mint eddig, úgy ezután is gyakorolni kívánjuk a törvényhatóságokat megillető kérvényezési és felirati jogot kormányhoz és országgyűléshez egyaránt és nem hagyjuk azt elévülni, nem hagyjuk begyepesedni a nem gyakorlásnak miatta, amint azt a városi párt hagyta.

Mi — a nem intelligens elem — ezután is megteszünk mindent, amit városunk nagyságaért, dicsőségéért, polgárainak jólétéért megtehetünk és megtenni kötelességünk. — Nem rettenünk vissza áldozatoktól sem, mint nem rettentünk meg akkor, amikor az Önök — volt szabadelvű stb. párti — multbeli préda gazdálkodása miatt 17 millió költséget kellett felvennünk, hogy az Önök által a város vagyoni helyzetén ütött réseket, repedéseket betömjük. Lelkesedéssel fogunk résztvenni ezután is minden oly intézmény létesítésében, mint az egyetem, vízvezeték, csatornázás, egyéb városi közműveknek létesítése, amelyeket mi nemcsak nem ellenezünk, hanem ellenkezőleg a mi elhatározásunk adta meg azokra a döntő lökést.

Annak azonban nem vagyunk

okai, hogy a közlekedési rendszer félszege miatt városunk közigazgatási jelentősége hihetetlenül csökkent, még kevésbé annak, hogy utcáinkról a por, szenny, szemet el nem tűnt, annak sem, hogy megfelelő rendőrségünk, színvonalon álló kórházunk, kulturpalotánk nincsen, legkevésbé annak, hogy a fokozott városi bevételek dacára nőttön nő a polgárságnak községi adóbeli megterhelése és a városnak adóssága. Ellenkezőleg: mi minden alkalommal harcoltunk ezek ellen, mert mi — a nem intelligens elem — tudtuk és láttuk ennek a jövőnek bekövetkezését. — Mi haladni akartunk és haladtunk teheremelés nélkül, Önök ellenben — a letűnt multnak letört alakjai — haladtak — az adósságok tengerébe, a közterhek hihetetlen emelése felé, anélkül, hogy a város fejlődésén az Önök uralma észrevehető nyomokat hagyott volna.

A római uralmat kőoszlopok, építészeti emlékek, nagyszerű népjóléti intézményeknek kiásott romjai hirdetik ma is — másfél ezer év után; az Önök multbeli uralmát is hirdetni fogja az a sok millió adósság és temérdek közteher, melyeknek elenértékét még az utánunk jövő harmadik nemzedék is hiába fogja keresni.

És most Önök ezt a városi politikát akarják folytatni tovább. Sőt annál hatékonyabban folytathassák: még párttá is alakultak. Mindenestre jól választották meg vezetőiket: gróf Degenfeld József és Márk Endre személyében.

Visszatérő kísértetek. Előbbi a szabadelvű parti, utóbbi a Kossuth-utcai — temetőből.

Az ősi jog.

(B) Negyven év óta nem volt a delegációknak olyan ülészása, amely elé nemcsak az egész monarchia; hanem az egész világszeme figyelt volna, mint figyelt a most tanácskozó delegációk elé. Mert negyven év óta monarchiánk nem tett olyan jelentős lépést az európai politikában, mint tett most, mikor Boszniát és Hercegovinát annektálta. Megszoktak bennünket „kibiceknek” tekinteni, akik mindenben a német birodalom járszalagjához vagyunk fűzve s akiknek egyedüli szterejük a külpolitikában az, hogy segítségére legyünk a német császárságnak, hogy világuralmát megalapíthassa.

A helyzet változott. Monarchiánk történelmi hivatásának tudatára ébredt s felhagyott azzal a türelmi politikával, mely lapankint oda vezetett, hogy a Balkánon hatalmas versenytársai tamadtak s mely állapot előre láthatólag azzal végződött volna, hogy egészen kiszorulunk a

Balkánról. Hisz a legutóbbi angol-orsz megegyezés, mely a revali találkozón jött létre, monarchiánkat már úgy tekintette a Balkánon, mintha teljesen quantite negligeeable volna s a mürzstegi megállapodások hatályon kívül helyeztetek monarchiánk megkérdezése és beleegyezése nélkül, abban a feltevésben, hogy monarchiánknak sem kedve, sem energiája nincs ahhoz, hogy ezen szégyenletes fait accomplival szemben állást foglaljon.

Nekünk a fő érdekünk, hogy a Balkánon béke legyen s így a revali találkozó megállapodásai érdekeink igazi sérelmével nem jartak. Ez az oka annak, hogy jó képet vágtunk hozzá. Váratlanul azonban Törökország ez a beteg ember adta meg rá a feleletet s minden tiltakozásnál hatalmasabb válasz volt az a török alkotmány, mely az „1908. évi juliusi forradalom” eredményeképen megszületett.

Ez az alkotmány új helyzetet teremtett a Balkánon. Nemcsak azért, mert a revali megállapodásokat egyszerre hatálytalanokká tette, hanem azért, mert a mi számunkra is egészen új helyzetet teremtett. Alig, hogy a török alkotmány publikáltatott, a monarchiának közvéleménye egyszerre hangos szóval követelte, hogy Bosznia és Hercegovina népe is alkotmányt kapjon. Ez ellen a követelés ellen igazán nem lehetett komoly ellenvetést tenni. Egyrészt nem lehetett azért, mely a monarchiához méltatlan, hogy abszolút uralmat tartson fenn olyan országban, melyben harminc évi kulturmuakára hivatkozhatik, másrészt pedig azért, mert ha a török szultán eretnek tartja népét az alkotmányos életre, akkor nem tarthatjuk éretlennek mi, akik harminc év óta neveltük erre a fejlettségre.

De az a nemzetközi jogállás, amelyet a berlini szerződés adott Boszniának és Hercegovinának s a szuverénitásnak az a rendezet ensége, amely Boszniában és Hercegovinában a tényleges állapot a tőretikus helyzettel állandó ellentétben tartotta, lehetetlenné tette, hogy ezt az alkotmányt megadjuk Boszniának és Hercegovinának a nélkül, hogy egyuttal a szuverénitás kérdését is úgy ne rendezzük, ahogy az monarchiánk tekintélyének és a bosnyak nép érdekeinek megfelel.

Nem történt jogtalanság. Sem Boszniával és Hercegovinával, sem Törökországgal. Törökországhoz már harminc év óta nem tartozik Bosznia. Egy imaginarius jog, a szultán képzelt, de nem reflektált szuverénitása volt mindössze az, ami ezt a két meghódított tartományt törökországhoz fűzte, viszont Bosznia és Hercegovina már rég erezte, hogy teljesen a monarchiához tartozik s hogy nincs egy idegszál amely még

MOZI!

Széchenyi-kávéház

helyiségében (Vas-
uttal szemben)

MOZI!

Ma este gazdag új műsor.

A két tündér (mese — színes). — Orometheus (mithológiai mese). — A rendőrbiztos ur mulat (bohózat). — Ön feláldozó orvos megható). — Koldus barát (kacagtató). — A halász leánya (dráma). — Különös szent (bohózat). **Széchenyi-kávéházban.**

hozzákötne a török birodalomhoz. Sem katonai, sem közigazgatási, sem igazságszolgáltatási, sem pénzügyi tekintetben nem tartozott Törökországhoz, hanem a szó teljes értelmében kiegészítő része volt a monarchiának, amely tartományokban egy egészen új generáció nőtt fel harminc év alatt ebben a szeltemben.

Bosznjáról és Hercegovináról soha nem mondott le. Századok viharai elszakították ugyan, de arról a jogról, hogy azt visszaszerezze, le nem mondott. Ezt nemcsak a királyi hitlevél hangoztatta mindig, de a nemzetnek az az érzése is, mely soha és semmi körülmények közt sem nyugodhatik bele abba, hogy egyik tagját erőszakos módon elvették tőle. S ahogy a berlini szerződés a magyar király jogán engedte meg a két tartomány okkupálását s ahogy ennek folytán főleg magyar csapatok voltak azok, akik várüket az okkupációkor ostromolták, a királyi proklamáció is most a magyar királyok ősi jogát hangoztatta az annexiókor s az egész magyar nemzet ezt lelkesedéssel vette tudomásul.

Igaz, hogy ezzel a proklamációval még nincs elintézve Bosznia és Hercegovina hovatartozásának kérdése. A dualisztikus monarchia nemzetközi jogi szervezete lehetlenné teszi, hogy ez a kérdés márról-holnapra, egyoldalul megoldassék, de Ausztria és Magyarország nem fognak a koncon összeveszni s vagy a két kormány, vagy egy kiküldendő osztrák és magyar regnikolaris bizottság megfogják erre a módot találni. Mert ha a két kormánnyal nem lett volna alapos reménye arra, hogy a két parlament elé olyan prozozíciókat fog terjeszteni, amelyek mindkét oldalon teljes megnyugvást keltenek, aligha idézett volna fel Ausztria és Magyarország közt újabb nehézségeket, amikor amire is elegendő sok kérdés az ami a monarchia két fele közt ellentétet szít, és megoldásra vár.

Egyelőre tehát nyugodtan kell bevárni a kormány előterjesztéseit. Hisz addig a tényleges állapot változatlan marad s a vitákra elegendő alkalom lesz akkor ha majd ismerjük a kormány terveit.

Reméljük, hogy ép oly békésen fogjuk rendezni Ausztriával azt a kérdést, mint amily békében a monarchia ezt a hatalmakkal rendezte. — A harmas szövetség áldásait most érezzük egész teljességükben. Németország és Olaszország, mint hű szövetségesek állanak mellettünk, csakis az angol sajtó, az mely ellenünk izgat. De ez ne téveszen meg senkit. Ahogy harminc év előtt Anglia Cyprust kérte kárpótlásul az okkupációért, most is csak ilyen „kárpótlás“ az amire vágyik s talán Egyiptom annexiója az amire törekszik. *illae lacrimae*. De ez már monarchiánkra nézve izzelevans lehet. A szerb és montenegrói fenyegetőzések pedig csakugyan nem téveszthetnek meg senkit. Mert

a Dávid és Góliát esete nem fog megismétlődni s a két kis duodéc ország, amely még arra is gyenge, hogy otthon rendet teremtsen, nem fog belénk könni merni. Egyszerű neveléses hencegés az egész. A monarchia már elég vért ontott e két tartományért harminc év előtt, most vér és pénzálzat nélkül azt a két tartományt, amely mindig szent István jogarához tartozott s amelyre való igényét fel nem adta soha. S ezt sem Szerbia, sem Montenegro kedvéért nem fogja feladni.

A két tartomány nemzetközi helyzete változatlanul rendeztetett. Ezen sem a hatalmak, sem a két kis balkán állam nem fognak változtatni tudni. — Rendezetlen csakis az a kérdés, — hogy a monarchia két felel szemben minő jogállása lesz Bosznianak és Hercegovinának.

Ez azonban a monarchia számára belügyi kérdés. Ehhez a külföldnek semmi köze. Ezt majd elintézi Magyarország és Ausztria egymással akkor, ha ennek ideje elérkezik s ha erre mód és alkalom lesz.

Felolvasó estélyek a főiskolában.

Október 24-en már megkezdődnek.

A lombhulló ősszel már rövidülnek a napok és beköszöntöttek a mind jobban-jobban hosszabbodó éjszakák. Ebben az időszakban számos kör, irodalmi testület szokott rendezni felolvasó, szórakoztató estélyeket. Ezek sorába lépett ez évben a Főiskola Magyar Irodalmi Társulata is, amely legelőször, október 24-én kezdi meg havi felolvasó estélyeinek sorozatát.

Az ifjúság által rendezett irodalmi estélyek minden bizonnyal sikerülnei fognak. Az a műsor, melyet lapunk valamelyik számában közölni fognak, kifogja elégiteni a halgatóság minden tagjának a kívánságát.

Felkéri a társulat városunk egy-egy nagyírnevű irodalmi férfiát a szereplésre, visszahívogatja a régi tagokat, akik közül azóta már többen országos hírnévre emelkedtek.

Ezeket a kiváló férfiakon kívül a társulat az ideai tagjai is sorompóba állnak, hogy bemutassák Debrecen város községének, hogy a régi tagok helyébe méltó utódok lépjenek. De mutassa meg Debrecen város közönsége is, hogy a régi lelkesedése, nemes pártfogása nem csökkent.

Gyáriparosok ülése.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének debreceni fiókjá, folyó év október hó 14-én délután pontban 2 órakor, a kereskedelmi és iparkamara kistanácsstermében ülést tart a következő napirenddel:

- I. Előki előterjesztések.
 - II. Az ipartörvénytervezet általános és szervezeti részeinek bírálata dr. Hegedűs Lóránt előadásában.
 - III. Közhasznú munkáskertek.
 - IV. A szövetség fiókjainak új szervezeti szabályzata.
 - V. Munkaadó szervezetek szakosztálya.
 - VI. Vasuti törvénykezésünk.
 1. Üdetszabályzat revíziója.
 2. Helyi érdekű vasutak új törvénytervezete.
 - VII. Debrecen kövezetvámja.
 - VIII. Gyárosok pénzintézete (nagyváradai társfiók megkeresése.)
 - IX. Indítványok.
- A technológiai iparmúzeum által az el-

mult évben is sikeresen rendezett iparos továbbképző tanfolyam ez idén november hótól kezdődőleg megismétlődik.

Tanfolyamai: üzleti fogalmazás, ipari számtan, mértan, ábrázoló mértan és építőipari szakrajz.

A tanfolyam egyes tárgyaira külön is be lehet iratkozni. Résztvehetnek mesterek és idősebb segédek. A tanidő az esti órákra és vasárnap délelőttre esik.

Jelenkezéseket az iparkamara titkári hivatala vesz fel.

Egyház és iskola.

Nyílt kérelem.*

1908. IX/27. 223.

A püspökválasztással kapcsolatban közéleti szereplésemre vonatkozóval több hirt hoztak forgalomba. Például, hogy klerikális vagyok, a gróf főgondnok urat megsértettem, a püspöki segédjegyzői ügynek vezetésében hibákat követtem el stb. stb. Nem magamra, hanem lelkesztársaimra tekintettel, elmulaszthatatlan kötelességemnek tartom, hogy e hírek erkölcsi értékéről most már nyilatkozzam. Mielőtt azonban ezt tenném, teljes tisztelettel felkérek mindenkit és első sorban kérem nt. Ferenczy Gyula dr. szerkesztő urat, nt. Baltazár Dezső dr. esperes urat és t. Oláh Sándor lelkész urat, hogy legyenek szivesek a főtjelzett híreket valamelyik általok választott lapban nyilant bizonyítani.

Debrecen, 1908. évi szeptember hó 26-án.

Dicsőfi József,
egyházkerületi főjegyző.

Zboray Aladár meghalt.

Zboray Aladár író és hírlapíró tegnap este negyvenesztendőskorában meghalt Budapesten Logodny-utca 29-ik szám alatti lakásán.

Zboray neve sűrűn megfordult a közönség szeme előtt. Azonkívül, hogy a redaktorok szorgalmas és talentumos munkása volt, novellákat, hosszabb elbeszéléseket is írt a heti lapokba és folyóiratokba.

A Magyarország vasárnapi tárcáirója volt. Az utolsó években már nagyobb irodalmi munkákba is fogott. Regényt írt, sőt két darabja színre is került. Az a vigjátéka, mely a Vigszínházban került színre, nagy sikert is aratott.

Bizalommal nézett a jövőbe és erős hite volt, hogy még értékes munkákat fog alkotni. Barátai előtt gyakran említette, milyen témák forognak agyában.

Legutóbb a Fiumében megindult magyar újság szerkesztésére hívták meg. — Le is ment Fiuméba és megindította a lapot.

Nem régen jött vissza Budapestre, de már Betegen. Tegnap este már nagyon rosszul érezte magát, orvost hivatott, aki már nem tudott rajta segíteni.

* Nt. Dicsőfi József urnak fenti kérelmét lapunknak szeptember 27-iki 223-ik számában már leközlöttük. Azonban lapunknak ez a száma kiadóhivatali tévedés miatt illetékes helyre el nem jutott, miért is a fenti kérelmet ezennel ismét leközljük és gondoskodtunk, hogy róla mindenütt, ahol csak érdeklődést kelthet: tudomást szerezhessenek.

Nem lesz háború.

Békesebb hangulat Szerbiában.

A mai nap szenzációja, hogy a szerb skuptina tagjai előértekezletet tartottak, melyen 93 szavazattal 64 ellenében elhatározták, hogy Ausztria-Magyarországnak nem üzenik meg a háborút.

Belgrádban még tegnap is lármás tüntetések voltak ugyan de a mérvadó körökben a józan megfontolás hódít tért, úgy, hogy most már atapos a remény arra, hogy a háboru el lesz kerülhető.

A szerb skuptina ülése.

Belgrád, október 11. A skuptina mai títkos ülésén Milovanovic külügyminiszter háromórás ex ozoét mondott a külügyi helyzetről, mire Stefanovic hadügyminiszter tartott egyórás beszédet. Ezután megkezdtek a tárgyalást a miniszteri jelentések dolgában. A títkos ülés este 9 órakor ért véget.

Belgrád, október 11. Az a nyugalom, amellyel a skuptina tárgyalja Szerbia állásfoglalását a politikai helyzetre való tekintettel, nagy mértékben járult hozzá az általános megnyugtatáshoz. Míg a harcias elemek azt várták, hogy a skuptina azonnal a háborus akció mellett foglalt állást, — komolyabb körökben nagy meglepedésül szolgál, hogy a népképviselőt a szerb nép szempontjából oly nagyfontosságú votumát nem az első benyomások hatása alatt tisztán személyes feltételek után adta le, hanem higgadt megfontolás és a felső kormányok a helyzetre vonatkozó beható fejtegetései és előterjesztései után hozza meg döntését. A képviselők ezen boics magatartását biztosítéknak tekintik arra nézve, hogy elkerülték a döntéstől nincs mit tartani. Ugyanebből az okból az esetleges bizalmatlansági szavazat nem tekinthető a képviselők harci kedvének jelekül, hanem tisztán és kizárólag rosszalásnak azért, hogy a kormány a Bosznia és Hercegovina annexiója tárgyában a hatalmakhoz intézett tiltakozó jegyzékében a nép érzelmeinek e tekintetben nem adott teljes mértékben kifejezést. Politikai körökben az a nézet uralkodik, hogy az ó radikálisok, mint a vezérlő politikai párt, csak a kormány rekonstrukciójához ragaszkodnak, Bosznia kérdésében pedig amellet foglalnak majd állást, hogy e kérdés rendezése legközelebb egybehívandó európai konferencia elé terjesztessék bizalommal az iránt, hogy e konferencia számolni fog a szerb nép jogos igényeivel.

Szerbia nem mozgósít.

Belgrád, október 11. (Hivatalos szerb forrásból.) A szerb hadsereg általános mozgósításáról, továbbá az első osztályú tartalékos legénység egybehívásáról szóló e hó 6-án kelt ukáz félremagyarázásáról a külföldön elterjedt hírekkel szemben illetékes helyen kijelentük, hogy az ezen ukáz által egybehívás a nem tartozik intézkedés. Ez idő szerint összesen 40,000 ember áll fegyverben, ami azt bizonyítja, hogy mozgósításról szó sem lehet.

Színház. Művészet.

Műsor:

Kedden este: „Harang” legenda ujdonság A bérletben.
Szerdán este: „Herang” legenda ujdonság B bérletben.
Csütörtökön: „Harang” legenda ujdonság C bérletben.
Pénteken: „Tündérszerelm” operette ujdonság bérlet szünetben.
Szombaton: „Tündérszerelm” operette ujdonság bérlet szünetben.
Vasárnap délután: „Bob herceg” operette bérlet szünetben.
Vasárnap este: „Tündérszerelm” operette ujdonság bérlet szünetben.

* Szulamith. E szezonban vasárnap délután adta elő először színtársulatunk E.

Goldfaden gyönyörű daljátékát, a Szulamithot. Kar, hogy éppen erre a napra tűzték a műsorra, mivel aa a közönség, amely sokat várt ettől a darabtól, a vásár miatt nem ülhetett meg a színházat. A szereplők közül csupán Rózsa Lili, Radó Anna, Horváth Kalmán és Torma Zsiga vették komolyan feladatukat s igyekeztek elvonni a kis számú közönség figyelmét a sok felületességtől. Különösen elismeréssel kell adoznunk Radó Annának, aki ritka szép hangjával, átgondolt s minden ízében finoman kidolgozott akitásával teljesen érvényre juttatta Szulamith nehéz szerepét.

VITA
SÓSKÚT FORRÁS VASMEGYE

Alkalikus Natron-Sithion gyógyviz.

Orvosilag ajánlva: huygysavas diathesis, köszvény, cukorbetegség, gyomor, vese s huyghólyag bántalmaknál stb.

o / int üdítő és borviz páratlan. o

Bővebb felvilágosítással szolgál a Központi Iroda: Budapest, V., Lipat-körút 29. szám.

Főraktár:

Komlóssy Sajos urnál Debrecenben.

Kapható gyógytárak, drogueriak és fűszerüzletekben.

A harang.

Bemutató előadás a debreceni színházban 1908. október 11-én.

Régen nem láttunk már olyan bájos, posztikus darabot a debreceni színház fatái között, mint vasárnap este „A harang” bemutatása alkalmával.

A darabnak „legenda” nevet adott a szerzője, ez mindenesetre feltűnő és talán egy kicsit különös cím, ha meggondoljuk, hogy drámáról van szó. Akik azonban végignézték a darabot, nem fognak csodálkozni a „legenda” elnevezésén.

Szinte csodálkozik az ember, hogy hogyan születhetett meg a főváros levegőjében ez az ude, vonzó, a maga egyszerűségében is végtelenül bájos — hogy igazat adjunk a szerzőnek — „legenda”.

Pásztor Árpád a magyar népeletnek sok kedves jelenetét eleveníti fel, anélkül, hogy a régi sablonos „népszínmű” fogásokra ragadtatná el magát. Ha néhol vannak is benne egyes kisebb botlások, elnevezések — általában elmondhatjuk, hogy érdemes munkát végzett Pásztor Árpád, amikor „A harang”-jat megalkotta.

Egyszerű, bájos, egészséges légkörű és gondolkodású posztikus darab — ez a legtöbb amit elmondhatunk róla.

Sajnos, hogy manapság már azt is a darab előnyének kell vennünk — ha nem frivol. „A harang” távol áll attól a budapesti operette levegőtől, amely bizony nem a legnagyobb dícső égére válik a magyar színpadok és színházaknak.

„A harang” a vasárnap esti bemutatója alkalmával Debrecenben is nagy és őszinte sikert aratott. Valószínűleg sokáig fog a színen maradni, hogy élvezhessük egész kedvességében. Bizony a közönségnek sem ártana egy kissé, ha ilyen darabokhoz is szoktatná ízléseit.

Az előadás méltó volt minden tekintetben a darabhoz. S írászeink szép és összevágó előadást produkáltak, az egyes kisebb hibák elnézésével.

„A harang”-nak a librettójának [megfelelően nagyon bájos, fülbemászó zenéje van.

Igaz, hogy csak egynehány zeneszám mindössze az egész, de ezek valóban sikerült, reminessencia nélküli alkotások, amiről különben a Bakonyi és Buzykai nevei előre is biztosítottak.

Békés Gyula nagy sikert aratott az apát szerepében. Szepen dolgozta ki az egyeniségének megfelelő szerepet.

Gerő Ida is nagy sikert aratott a gazdaszögy hálás szerepében. Minden jelenése a közvetlenség erejével hatott.

A többi szereplők is jól megállották a helyüket. Horváth, Krasznai, Huzella, Nador mind kivették részüket a darab sikeréből.

(-h.)

Rudolf szobor.

(Fővárosi tudósítónktól.) Tegnap délután leleplezték nebai Rudolf trónörökös szobrát. — Kőbe véssett alakja körül megnyilvánul az a kegyelet, amelyet az eihunyt életében iránta érzett ennek az országnak minden fia, s amely a tragikus vég után legendát szót a királyfi alakja körül. A szoboravatáson jelen volt a király is. Az edesapa, akinek mélységes fájdalmát enyhíteni fogja, hogy látja fia emlékezetének feltámadását a magyar nemzet szeretetteljes hódolása közben.

A szoboravató ünnepnek nyitánya az a legfelsőbb kézirat, amelyet a szoborépités kezdeményezőjéhez, Molnár Viktor államtitkárhoz intézett a király:

Kedves gróf Zichy!

Megbizom Önt, hogy Molnár Vikornak, vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteriumom államtitkara, az Uránia Magyar Tudományos Egyesület ügyvezető elnökének a Rudolf-szobor létesítése körül szerzett kiváló érdemeiért, elismerésem tudtul adassék.

Kelt Budapesten, 1908. évi október 10.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gr. s. k.

A belgrádi konakból.

Egy hírnök (jó és pihegve szól): Petár Karagyorgyevics! Boszniát elvesztettük. Az osztrák-magyar monarchia csendes ultimót csinált. Mialatt mi a disznóinkat gyanutlanul ettettük eredeti makkal, drága makkal, — azazatt Szófiában bemondták a proklamációt.

Péter (haraggal a főudvarmesterhez): A koronám!

A főudvarmester: Micsoda koronát? Hiszen még uekem jár elsőjéről háromötven.

Péter: Huszonötöt fogsz kapni, gazember. A királyi koronámért kértem. Elmegyek Bécsbe, emegyek Pétervárra. Majd meglátom, hogy ki merészel a berlini szerződés ellenére ilyen renonszot adni. Hol a trónörökös?

A főudvarmester: Leán van az Amrovics kavenázban, a kaszírónél. Eppen az inént telefonált, hogy ha felseged nem küld neki pénzt, nem tud eljönni, mert a főpincér szemem tartja.

Péter: Hol a hadügyminiszter?

A főudvarmester: A vezérkarral domonózik az arzenálban.

Péter: Szörnyűség. A nép már tombol az utcán. Követeli a háborút. Szóltasd meg az ágyukat. Jöjjön azonnal a hadügyminiszter. Egész seregünket Boszniába visszük. De éppen itt a hadügyminiszter... Itt vagy

te mákvirág? ... Szófiát kibuzták alólunk és te dominózol?

A hadügyminiszter: (Csüggedten belép.) Hát mit csináljak? Valamikor nekünk is más mulatságunk voltak. Ah Sasa... Oh drága... Ma már csak dominóznak.

Péter: Azonnal fuvas riadót... Mozgósítani kell az egész hadsereget. Be fogunk törni Boszinába.

A hadügyminiszter: Sokkal okosabb volna, ha Mashova törnének be. Teszem azt, az angol bankba.

Péter: Ne viccelj velem, mert keresztül lölek.

A hadügyminiszter: Petár Karagyorgyevics, ha Belgrádban valakit keresztülönnek, az sohasem a hadügyminiszter, hanem mindig a király. És hogy ne vicceljek? Miért ne vicceljek? Hát mozgósíthatok én? Mit mozgósítsak? A tüzérségéül nincsenek lovak, de az még nem baj. De nincsenek ágyuk sem. Mikor legutóbb elvesztettél egy hírszöveget azt a kevés ágyut, ami még volt, eladtak egy részöntőnek. Golyóink volnának, de még nem tudtuk kiváltani a vámnál. A hadsereg nincs itthon. Öt katona szabadságon van, egy beteg, három sztrajkol.

Péter: Szörnyűség. De csak nem nézhetjük összetett kézzel, hogy elveszik tőlünk Aoszniát. Itt valamit teenni kell... Meg kell üzeni a háborút.

A hadügyminiszter: Petár! Ez számátság. Mondok én neked okosabbat. Eredj fel Budapestre. Zenésítsd meg magadat. Tanál elodának valamelyik operettszínházban. Látnod, ez volna még egy jó üzlet. De háborút? Ki üzen ma háborút?

Péter: (Nagy tetszéssel.) Jól van. Hagyjatok gondolkozni... De te mindenesetre mozgósíts.

A hadügyminiszter: Helyes. Mozgósíts. Megyek vissza az arzenálba. (Visszamegy a dominópártihoz.)

H I R E K.

Kinevezés. A törvényszék vizsgálóbíró helyettese a mai naptól fogva dr. Ujfalussy József.

Meghívó. A hajdúvármegyei tanterületi tanítók általános egyesülete (Gönczyegylet) folyó évi október hó 22-én csütörtökön délelőtt fél tíz órakor Hajdúszörmény város székháza dísztermében tartja XVI-ik évi rendes és II-ik vándorgyűlését.

Felakasztotta magát. Gyógyíthatatlan elmebaja Kergette a halálba özvegy Sólyom Mihályné hajdonánási lakost. Már háromszor követett el öngyilkossági kísérletet, de nem tudta elérni célját, most aztán végre sikerült neki megválni az élettől. — Egy félreeső helyen akasztotta magát s mire észrevették, már halott volt. — Az ügyészség megadta a temetési engedélyt miután büntény nem forog fenn.

Hurokra került betörő. A közelmult napokban megirtuk az állítólagos Nagy Sándor elfogatását, akit a József kir. herceg utcában betörésen elcsíptek. A rendőrség megállapította, hogy egy régen keresett betörővel van dolga, akinek valódi neve Banya László s akit több rendbeli lopásért és más bűncselekményekért a rendőrség már régen kerestet.

Vásári tolvajok. Debreczeni Juliánát és Murvai Matyásné Labancz József 97-es számú rendőr bekísérte, mivel Ascher Dezső és Ascher Adolf kereskedőktől vásáryegetek és különféle vásári árukat loptak. — Nagy Jenő tanonc megszökött egy pár cipővel. — Kozma Imréné mézet, Máthó Demeterné és Kovács Erzsébet pedig 400-500 korona értékű tárgyakat loptak össze. — A rendőrség letartóztatta a tolvajokat.

Felrobbant bomba. Tegnap délután 3 és 4 óra között Ujpesten, az Árpád-utca 11. számú ház előtt robbanás történt. Hogy mi robbant föl, eddig az vizsgálat kideríteni nem tudta, a helyszínen öt munkás-

gyermek megsérült és ezek valamennyien azt állítják, nem tudják, hogy mi robbant, de valószínűnek látszik, hogy a fiuk maguk helyezték el a robbanó anyagot. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Értesítés. Ezennel értesítem a t. közönséget, hogy a Czegléd-utca 6. számú Sinkmayer-féle vendéglőt a mai napon átvettem. Jó italokról és ételekről, valamint a pontos kiszolgálásért kezeskedem. Kérem régi jó ismerőseimet és a t. közönség becses pártfogását. Burger Dezső.

Tegnap halottak. A tegnapi nap folyamán a helybeli állami anyakönyvi hivatalba a következő haláleseteket jelentették be: Herskovics Hermano, izr. 2 éves, Lukács László r. k. 11 hónapos, Nyirai Mártonn ref. 43 éves.

Talált tárgyak. Tegnap reggel a Csapó-utca 45. szám ház előtt egy üres hordót, egy talicskát, egy botot és nyolc tyukot találtak. A rendőrség felbivja a tulajdonosokat, hogy jelenkezzenek a bűnügyi osztálynál.

Royal kávéház villany fényben, gyönyörű látványosság, Villany levegő tisztító, külön termék, ebéd, utána fekete és uzsonna kávé különlegességek. Színház után meleg és hideg vacsorák. Külön termék estétkint. Elsőrendű zenekar. Előre lehet ebédeket és vacsorákat rendelni. Bel- és külföldi borok, figyelmes kiszolgálásról gondoskodik Hauer Bertalan tulajdonos.

Kötszerek, kesztyűk, gummi különlegességek és bőrkesztyűk Györfi Sándornál Simonffy-utca, Városi bérház.

Porcel Carola tánciskolájában a beiratkozások megkezdődtek. Szent Anna-utca 22. szám.

Gyönyörű szép villany-eszlárokat felszerelve ajánl nagyon olcsó árban Lám Sándor üveg és porcellán üzlete, Debrecen, Piac-utca 5.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT-féle Emulsió után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik. Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembeötlő a javulás az általános egészséget illetően.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt kérjük figyelembe venni.

Étvágy és álom

viszátér s az emésztés javul. Própálja meg és meg fog erről győződni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50.

Kapható minden gyógytárban.

Közgazdaság.

Magyar birtokviszonyok és birtokrendezések a múltban s jelenben.

(Irta és a Magyar Mérnök és Építész Egylet 1908. évi október hó 4-én tartott vándorgyűlésén felolvasta: Székely Ferenc.)

A gazdasági élet tápláló forrásai: a földmivelés, az ipar és kereskedelem. Ezek együtt alkotnak egy egészet, egyiknek fejlődése a másik fogyasztó képességétől függ.

Azok az államok, ahol mind a három gazdasági erőforrás, avagy csak a két utóbbi is megtalálható: gazdagok; míg a pusztán földmivelő államok nem abszolut, hanem negatív értelemben szegények.

Hazánkat a tudomány a földmivelő államok közé sorozza, mert egyedüli termő-

forrásának, mezőgazdaságának csak nyers-termékeivel vesz részt a világpiacon. pedig abban a kedvező helyzetben van, hogy a legideálisabb állapotot is könnyen elérhetné, t. i. azt, hogy mind a három forrásból méríthetne; abban a kivételes és szerencsés helyzetben van, hogy nem kellene rászorulnia senkire, sem akkor, ha eladni, sem akkor, ha venni akar, mert van bőven mindene hozzá. Csak egy hiányzik: a gazdasági összhang! Ez azonban nem kevesebbet, mint fejlődő ipart, virágzó kereskedelmet jelent. Mindezeknek azonban sajnos! még csak felismeréseig jutottunk el, de csak rövid idő óta, mióta a közszellem a régen óhajtott gazdasági irányba terelődött.

Örömmel konstatalom, hogy malom, eokor, szesz iparunk már van, sőt oly naggyá fejlődött, hogy ezekben a kerekvilágon első helyen állunk. De hát ez még roppant kevés. Különbözn hadd beszéljenek a számok.

Legutóbbi statisztikánk 4 milliónál több mezőgazdasággal foglalkozó munkással szemben kerekszámban csak 800 000 ipari munkást mutat ki. Ehez nem kell több magyarázás. Kereskedelmünk iparunknál is gyengébb, főleg a belföldi szükségletek kielégítésére szorítkozik.

Innen van, hogy pénz dolgában ma is ott vagyunk, ahol ezelőtt 80 évvel, midőn az egyik követ így fakadt ki az országgyűlésen: „az ut, melyen a pénz bejön az országba: keskeny, de amelyen kimegy: az igen széles”.

Egyetlen termőforrásunk, egyedüli nemzeti értékünk tehát egy-maga a föld. — Ez azonban oly drága tulajdonunk, mely nem csupán gazdasági, de erkölcsi értékünk is lévén minden földbirtok egy darabja a hazának. A földbirtok szolgált a'apul az állami és társadalmi alakulásnak és berendezkedésünknek s ez képezi ma is a nemzeti vagyont, amely telkekbe, a földbe van fektetve.

Országunk lakosságát ösödök óta a földmivelés foglalkoztatja. Gazdasági életünknek ez a legfontosabb ágazata. Ezer év tapasztalatai bizonyítják, hogy ez a foglalkozás felel meg leginkább természetének, hajlamainak, vágyainak. miért is kezdettől fogva a földbe és a földön élő jószágba fektette s fekteti ma is nagy előszeretettel vagyonát. Sőt éppen nem ritka eset, hogy az, aki iparral, kereskedelemmel vagyont szerzett, utóbb is vagyonát a földbe fekteti, földet vásárol és földesurrá lesz, mert hát öröklet hagyományaink különös szeretettel a földmiveléshez vonzanak. Ebben rejlik magyarázata a régi elítéletnek, mely csak a nemes földbirtokost tartotta valóságos urnak s hogy ma is a földbirtok részesül a legnagyobb becsben.

Már kezdetben a földbirtok bírása választotta szét a társadalmat hódítókra s hódítottakra és ezen elkülönzés teremtette meg az uralkodó és szolgáló státust. Előbbiek voltak a föld urai, utóbbiak a föld munkásai. S majdnem egy évezreden át a földbirtok megosztása, a föld használatában való részesedés befolyásolta nemzetünk sorsát. A földbirtok viszonyaiban beállott változások idézték elő a legmélyebbre ható eseményeket.

Már az előadottakból is kitűnik, hogy felolvasásom tárgya nem egy, hanem több szak körébe vág. Részből történelmi és jogi, részből technikai és gazdasági vonatkozású és jelentőségű, minélfogva a sajátos dolgok érdekes és értékes anyaga egy szűk keretbe illesztett értekezésben már sok oldalúságánál fogva sem ölelhető fel. Minélfogva biteit érdemlő kiutalásokból merítve csakis vázrajzát kívánom adni a magyar birtokviszonyok alakulásának és a birtokrendezések fejlődésének.

Az érdekes, de terjedelménél fogva lapunk szűk keretét meghaladó tanulmányból csupán Debrecen birtokviszonyaira vonatkozó részét adjuk:

A régi birtokviszonyokra és gazdálkodásra Debrecen nyújtja a legbővebb és legértelmesebb anyagot, épp ezért egy kis kitéréssel kiemelem, mint a földközösségnek érdekes példáját is. Nevezetesen az urbériség rendezése előtt a jobbágybirtokon, sőt több helyütt a köznemesek birtokain is, a föld-

közösség uralkodott, ahol a belső telken kívül más egyéni tulajdönt nem ismertek, hanem közösen használták a határt. Előrebocsátom, hogy a földközösségre vonatkozó anyagnak lenyeges gazdagítását Tagányi Károly országos levéltárnoknak, hazai tudósítónknak köszönhetjük.

Az ősi földközösségnek tudományos színvonalon való eddigi tárgyalása, méltatása és megvitatása oly temérdek anyagot hozott felszínre, hogy a földközösségnek egész szovalma támadt s a hiteles adatoknak bősége kétségtelen bizonyítja, hogy hazánkban is a földközösség szélesen, Debreczenben pedig egész a közel jelenig el volt terjedve. Nem lem érdektelen tehát ezt is egy par konkrét adattal kézzelfoghatóvá tenni.

De mielőtt ezt tenném, kötelességszerűen megjegyezni kívánom, hogy Debreczenre vonatkozólag az adatokat Zoltai Lajos ur, a városi muzeum derék őre és Debreczen város gazdasági történetének és régészetének egyik szorgalmas és jeles buvára szolgáltatta.

Debreczen nagy határa részben Bihar, részben Szabolcs vármegyékben fekszik, mielőtt 1876 ban Hajdu vármegye létesült. A város 1693 előtt földesuri hatóság alatt állott ugyan, de urbéri szolgáltatásokat soha sem teljesített.

Debreczenben 1774-ig a belteleken és szőlőkerteken kívül más magánjogi természetű birtok nem volt. A roppant kiterjedésű határban a szántóföldeket, a kaszálókat, legelőket és erdőket, valamint az ezeken gyakorolható mindennemű királyi kisebb haszonvételeket, a vagyonközösség alapján, a város polgárai használták. A régi városi jog szerint minden beltelek után elegendő mennyiségű szántóföld jár. Egy 1588. évi statutum szerint „aki szántani akar, először többet egy holdnál fel ne foghasson, ha egészen felszántja, úgy foghat fel másik holdat”. A ház után való földek minimális területe a XVIII. század derekán s még a XVIII. század első felében is egy nyilas, vagyis 5 és fél katasztrális hold volt. Ez a terület az adómennyisége arányában emelkedett, de négy nyilasnál többet senki sem kaphatott.

A házutáni földek a város ősi határában feküdtek, mely hattárrész Debreczenhez részint az első foglalás, részint királyi adományozás jogán tartozik. A ház utáni földek nem voltak allandóan kiosztva, hanem a határnak hol egyik, hol másik részét fozták fel szántásra. Kezdetben 3 évenként, a XVII. század végéig már 7 évenként ismétlődő kiosztás szerint. Ez oknál fogva ezeket a földeket *forgó földeknek* is nevezték s a város a termésből csupán dézsmát szedett.

Az ilyen földek kiosztásának rendjét és módját a tanács határozza meg. Az 1649 iki statutum a szántóföldek kiosztására nézve így rendelkezik: „Regen, mint szokták, a földosztást szántásnak vetésnek, most is a szerint dividálják, osszák: rendeljük; ugy. hogy e kezdven elkezdőn egyik dűlő-

földet egyik utoának, mindaddig, mig kiteelik, azutan ismét fordulvan a másik dűlőföldnek mindaddig osszak kijelölt szerint, mig kiteelik számok az utoáknak. Az alsójárásiak kívül kezdven el a földosztást a külső részről.” Azt is a Tanácsban döntötték el és pedig valószínűleg sorshuzás, vagyis nyilvetés szerint, (innen a nyilas elnevezés) hogy az utoak milyen rendben következnek egymás után a földosztásnál, vagyis, hogy melyik u cával kezdődjék a földosztás, amelyet azután a házak sorrendje szerint folytattak.

A házután való földek magánbirtok gyanánt 1114-ben osztották ki a határnak egy véglegesen e célra kijelölt részén, az ugynevezett Ondód, Fegyvernek és Cuca nevű dűlőkben, mint a belső telkek elválatatlan tartozékai. Osztó kulcsul a beltelek területe szolgált, ugyanis minden 8 négyszögöl után egy öl széles és 300 négyszögöl hosszú, vagyis 300 négyszögöl szántóföld jutott. Ezek a földek 1876-ig ház nélkül nem is voltak elidegeníthetők; 1893-ig pedig csak is házbirtokosok között képezhettek szabad adás-vevés és csere tárgyát.

(Folyt. köv.)

Távirat és telefon.

A delegáció ülése.

Bizalom Aehrenthalnak.

Budapest, október 12 A magyar delegáció külügyi albizottsága ma Széll Kálmán elnökletével ülést tartott.

Elnök Aehrenthalnak az osztrák delegációban elmondott exposéját is elmondott-nak kívánja tekinteni.

Aehrenthal fejtegeti ezután a keleti kérdést. Kijelenti, hogy ha nyert valaki az annexió által, akkor Törökország nyert legtöbbet, a Novi-Bazár szandzsák átengedésével.

Reméli, sőt látja is, hogy Törökországban méltányolni fogják a monarchiának rájuk nézve oly fontos barátságát.

Szerbiára terve át, kijelenti, hogyha nem lesznek melánnyosak, megfogják értetni a szerbekkel, hogy miért járt el így a monarchia.

Torockay Miklós előadó a külügyi költségvetést terjeszti elő, amikor a delegáció hozzájárult, Aehrenthalnak pedig egyhangulag bizalmat szavaztak.

Rudolf szobra.

Budapest, október 12. Molnár Viktor beszédere a király meleghangú soavakbau köszönte meg a nemzet ragaszkodását, amelyet ilyen módon is kifejezésre juttat — Ez-

után lehullott a szoborról a lepel. Végre Bárczy polgármester a főváros birtokába vette a szobrot szép szavak kíséretében.

O felsége előtt.

Budapest, október 12 A király ma délelőtt fogadta a boszniai és hercegovinai horvátok 12 tagu küldöttségét, akiket Mandics Miklós szerajevói polgármester vezetett a felség elé.

Törökország.

Konstantinápoly, október 12. Törökországban két nap óta a helyzet jelentékenyen rosszabodott, amennyiben ott erős sovinstáramlat kapott lábra, mely első sorban az osztrák magyar áruk bojkottálásában nyilvánul.

Óriási nagy választék

női kizításkákban, gyermekjátékszerek, china ezüst, dísz tárgyak, lakás díszek, majolika tárgyak, gyermekkoscsik és **szabadalmazott gyermekszékek**, sakk, domino és más társasjáték

Budapesti Koronás Áruházban

DEBRECZEN, Piac-utca 7.

Elismert legolcsóbb bevásárlási áruháza.

Kardos László

Kossuth-utcai üzletnek kirakatai naponta érdekes, hasznos és
o o szép téli o o

ujdonosságokat

o mutatnak be. o

Debreczen,

Kossuth-utca 9. szám a.
Telephon: 113. szám

TELEFON 560.

Szőnyegáruház.

TELEFON 560.

Haas Fülöp és Fia

osász. és kir. udv. szállítók és osász. kir. szőnyeg- és butorszövet gyárosok

Steinfeld palota.

DEBRECZEN

Piac-utca 59. szám.

Raktáron vannak: Óriási választékban különféle minőségű és nagyságu Ágy elé és fali szőnyegek. Linélium szőnyegek, futók, Kókusz futók, Angora és kecske bőrök, Gyapju és selyem butorszövetek, Selyem-, gyapju plüszök, Bőrvásznak stb. Ágy és asztalterítők, Szövet és goldine terítők, Zongora terítők. Hencser átvétők, Szövet és applikált posztó függönyök, Csipke függönyök méterenként, Applikált tülle starok, Ágytakarók fodorral és anélkül, Szines angol mouslinek, Paplanok különböző minőségben, Teveször és gyapju takarók, Uti takarók és lópokrócok, Halinák padló behuzására.

Réz és nickel ágyak, Keleti perzsa és smyrna szőnyegek, függönyök, táskák és átvétők.

Császárfürdő Budapest.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénés hévvízű gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők; uszodák-, török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamos vízfürdők. Ivó-kúra. 20 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld

1922

Az Igazgatóság.

Aki hirdetni akar

még pedig sikerrel, az forduljon az **Általános Tudóstó** (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, B-pest, VII., Erzsébet körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid árakon eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képviselője, vidéki lapok központi hirdetési osztálya számos hírlap kizárólagos kezelője. Díszes újságkatalógus, képes naptárjegyzék felvilágosítással díjmentesen.

Használt,

de teljesen kijavított sorvetőgépek minden nagyságban, ugyisintén a világhírű eredeti **Mellchár-féle Linikim Drill vetőgépek** továbbá Répavágók, Szecskavágók, Ekék, Boronák, Szőlőszúzók, Borsajtók és általában mindenféle gazdasági eszközök kedvező feltételek mellett eddig nem létezett olcsó árban felöltség mellett kaphatók.

Bagi István

gazdasági gépraktárban Kaba.

BOCSKAY.
 olpókenős az egyedül, mely a bőrt puhává és tartóssá teszi.
 Kapható minden üzletben.
Neumann Nándor
 vegyészeti gyára
DEBRECZEN.

237,763—C/III. sz.

M. kir. áv. Igazg.

A m. kir. államvasutak igazgatósága közhírré teszi, hogy a fenti közvetlen forgalomban folyó évi november hó 1-vel Zágrárból Keuprulu, Usküb, Szaloniki, Söfia és Konstantinápoly állomásokra közvetlen II. és III. osztályu személyvonatu menetjegyek fognak életbe lépni.

Az említett viszonylatokban az uti podgyász is közvetlenül fog felvétetni, illetve elszámoltatni.

Budapest, 1908 szeptember hó 29.

Az Igazgatóság.

Kerékpár, varrógép, gramafon, villamos-

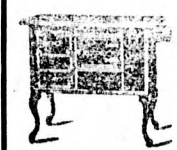

sági cikkek és mindennemű alkatrészek állandó raktára. Nagy választék lemez-újdonságokban. Elvállalunk villamos felszereléseket, mindennemű mechanikai készülékek javítását, vas- és fémesztergályozást, zománcolást, nickelezést és az összes e szakmába vágó munkákat szakszerűen és pontosan készítjük.

Geller és Németh

Debreczen,
Hatvan-utca 8. szám.

Takarék tűzhelyek, főző-edények,

Eperjesi cserépkályhák, vaskályhák jutányos áron kaphatók

Kovács Gyula

vasüzletében

„BIKA”-szálloda mellett.

Bankegyesület

részvénytársaság

Debreczen, Piac-utca 72. szám alatt. Fogla kozik a banküzlet összes ágazataival.

Leszámitol váltókat, utalványokat, nyilt tételeket stb.

Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyujt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.

Előlegget ad értékpapírokra, árukra stb.

Átvész tőzsdei megbizásokat.

Elfogad betéteket könyvecskékre, folyó (ch-k) számlára, pénztárjegyekre es

Vállalkozik minden egyéb bankügylet kötésére.

Az igazgatóság.

Szőlőoltvány.

szállit fajtisztaságért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és megbízhatóbbnak ismert

Küküllömenti első szőlőoltvány telep; tulajdonos GASPARI FRIGYES Medgyes 25. sz. (Nagyküküllő m.) Tessék képes árjegyzéket kérni! Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől ugy szó-, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Női ruhaszövetek,

az őszi- és téli idényre, valamint flanelek, barchetek, fekete és színes selymek, bársonyok, gyöngyű ruhadiszek.

Francia P. D. jegyű fűzők.

Arcfátyol, divatövek, gyöngy- és bőr disztáskák. Menyasszonyi selymek. Koszoruk és fátyolok

legolcsóbb szabott árban.

Szörme utánzat,

női kabátokra sima és préselt 120 cm. széles, barna és fekete színe kben métere 8 forintól 15 forintig.

Boák és muffok

óriási választékban. — Costümökre, színházi kabátokra női posztók minden színben.

SZÖNYEGEK,

jutta, spárga, hollandi, kiddor-münster, taposztry, velour, futó-és szalonszőnyegek, minden nagyságban, torontáli szőnyegek, diván terítők, butor szövetek és creppek, viaszkos vászon

legolcsóbb szabott árban.

Ágy- és asztalterítők,

szövet és csipke függönyök, stórok.

Kéz fehérneműek, vászon,

siffon és batiszt női ingek, nadrágok, hálóköntösök és alsó szoknyák, sima- és himzett kész ágyhuzatok, selyem lüszter és clo t alsószoknyák, kásmir és selyem paplanok, matracok legolcsóbb szabott árban.

férfi ingek, lábravalók,

hálóingek, gallérok, kézelők, nyakendők, divatzsebkendők.

Alsó tricott ingek

lábravalók, ujjasok, téli kendők, himalaja haraszt és plüsch minőségekben.

Férfi ruhaszövetek,

magyar- és angol gyártmány. — hozzávaló bérés árak. Har snyák, koztyúk, nők, férfiak és gyermekek részére állandó nagy választékban, legolcsóbb szabott árban

SZABÓ LAJOS FIAI

divat-, vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-utca 1. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Dija: 10 szóig 40 fillér, minden további szó 4 fillér, vastagabb betűkkel azodott szó 6 fillér.

Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg bektitdik.

Apró hirdetések előre fizetendők.

Tanuló fizetéssel jó házból felvétetik Budapesti Korona áruházba Debrecen, Piac-u. 7.

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rosenberg Béni, Bádógos-utca 4. sz. a.

Tajtékpipák, Hermonikák, Cipők, csizmák, kézi és ládák fferék és piaci táskák a legolcsóbb árban szerezhetők be a „Munkás bazár“-ban Bádógos-utca 4. szám.

Bélyeggyűjtők! Legritkább külföldi bélyegek fél és negyed áron dus választékban kaphatók Harmathynál Fűvészkert-u. 14.

Földvári L.

debreceni első elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalat
Kossuth-utca 1 sz.
Villamos világítást, erőátvitelt, telefonok, villamos csengők be-
rendezését, javításait, évi jókar-
ban tartását, úgy helyben, mint
vidéken, legjutányosabban esz-
közöl.
Telefon 168. sz.

Kárpitos- és díszítő-műhely

Debrecen, Piac-u. 47.
(a főpostával szemben.)

Elvállalunk minden e szakmába vágó munkákat, ebédlő, háló és szalonok kárpitozását, új afrik és lószőr matracok készítését és régiak felfrissítését. Függönyök feltevését és gyermekkoszik díszítését. Kész
o o o o diványok. o o o o

Jutányos árak,

Varga és Mészáros.

Debreceni faipar r.-tár.

ajánlja 3 éves vágású tűzifáit: el-
drótozva ólomzáros szekérben, ház-
hoz szállítva és berakva:

Cserfát, Bükkfát, Gyertyánfát 4 felé vágva 10 mázsát 23 koronáért. — Vargafát 10 mázsát 24 koronáért. 5 felé vágva 1 koronával drágább. **Aprózott fát 5 mázsánként már hazaszállítunk.** — Az aprózott fa tetszés szerinti mennyiségben mázsánként telepünkön átvéve **2 korona 20 fillér.**

1 öl cserfát hasámban	33 koronáért
1 „ bükkfát „	32 „
1 „ gyertyánfát „	34 „
1 „ vargafát „	34 „

Hazaszállítás ölenként 2 korona 80 fillér. Ugyanezen fák wagonszámra a legjutányosabb árak mellett kaphatók. — Megrendelések: telefon utján 544. szám, levelező-lapon, postautalványon, a részvénytársaság elárusítóinál és **BRÜLL LAJOS** megbízott tisztviselőnk utján eszközölhetők. A szállítást 24 óra alatt teljesítetik. A pontos szállítást ellenőrző bárcát kérjük figyelembe venni. **Az igazgatóság.**

Jó házból való fiu porcelán és üveg üzlet be tanulóknak fizetéssel felvétetik. Blatner, Csapó-u. 1. sz.

Jó házból való fiu tanulóknak fizetéssel felvétetik. Budapesti Koronás bazár.

Teljesen új ebédlőszekrény és tükör el-
költözés miatt eladó, Miklós-utca 37. sz. a.

Özv. Jámor Zsigmondné kárpitos műhelye (Rákóczi) Meszena-u 2. sz. Jutányosan vállal matracok átdolgozását, függönyök felállítását, diványok és szalongszék buházását. Jó és pontos munkáért kezeskedem.

Kalapok

tisztítását, ollinderek vasalását
a legjutányosabb árak szerint
készíti **özv. Kiss Gáborné** utóda
BORZA ISTVAN kalapos üzlete
Debrecen, Főplac, (Stenczinger-ház).

Újórás és ékszerész

Tisztelettel értesitem a t. vevő közönséget, hogy Hatran-u. 2 sz. a. dusan felszerelt órás és ékszer-üzletet rendeztem be. Raktáron tartok konyha, ébresztő, arany és ezüst órákat és ékszereket. Órák és ékszerek javítását helyben és vidékről jótállással eszközölöm.

Deutsch L.
órák és ékszerész.

TELEFON 653.

SIMONFFY-U. 5.

Mérnök-akadémia!

gépész, villany, építésmérnöknek és építész-
vezetőknak. Fővételi feltétel 6 gymnasium
osztály, vagy hasonló előképzettség vagy szak-
iskolai végzettség. Bővebbet az útmutatóban.

WISMAR, am der Ostsee.

Nyomatott Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalatánál.

Villamos-világítási és erőátviteli berendezések,

lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T. debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek.

Szakzerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinek **díjtalanul** szolgál. Villágitótetek, csillárok és szerelvények **dus választéka.**

Telefon szám: 568 1068

Donogán és Somossy

Menyasszonyi kelengye, szőnyeg, divatruházat

Debreczen,

* * Kistemplombazár. * *

Megérkeztek az őszi idény **ujdonságai** női ruhakelmék — Flanelek — selymek — ruha-
o o o diszekben. o o o

Óriási választék!

Divat-szalomonkban a legújabb őszi Szövetek, posztók, Slaskin plüszök és Velontine-selymeinkből

Kosztümöket, női kabátokat, Estélyi köpenyeket

a legújabb fazonok szerint gyorsan jutányosan készítetünk. 3

Bosznay J. és Tsa

Debrecen, Kossuth-u. 5.

Szabászunk Fülöp Sándor ur nejjével a szabás és izlés tökéletesítése céljából augusztus havát Párisban a legelső divatszalonokban töltötték.

Boros hordók

és taposókádak használt

és új, minden nagyságban és mennyiségben o o kaphatók o o

Péterfia-utca 76.

Ugyanott 1 üzleti petroleumos tartály is eladó.

14—16 éves

! kifutó fiuk havi fizetéssel felvétetnek a kiadóhivatalban: **Arany János-utca 2-ik szám,** (Hungária kávéház). !